A°. 1826. N°. 146.

ARNHEMSCHE COURANT.

Zaturdag den 9 December.

FRANKFORT, den 6. December.

Door buitengewone gelegenheid heeft men berigten uit Konstantinopel van den 16. November. Het ter dood brengen duurt sinds de laatste zamenzwering op eene schrikkelijke wijze voort. Meer dan 6000 misnoegden zijn sedert den 22. October onthoofd en verscheiden duizenden verdronken geworden. De hoofdstad is wel rustig, doch de aard dezer rust is uit het evengemelde ligtelijk op te maken. De divan houdt dagelijks raadsvergaderingen, en men gelooft algemeen, dat dezelve de voor- [illegible] gezant, opzigtelijk de Grieksche aangelegenheden, gedaan heeft. Ofschoon de Porte daaromtrent nog geen besluit genomen heeft, is echter de omstandigheid niet onbeduidend, dat den Britschen gezant eene luisterrijke genoegdoening is verschaft, wegens eene beleediging, welke zijne wacht in het gezantschaps-hôtel door het gepeupel was aangedaan. Vroeger wilde de reis-effendi van zoodanige genoegdoening niets weten. De Porte is in haren tegenwoordigen, als 't ware revolutionairen, toestand naauwelijks in staat om de eischen der Europische hoven af te slaan. — De Russische zaakgelaste heeft in de laatste dagen geene conferentien met den reis-effendi gehad, en men zegt nu op eens, dat de lang verwachte Russische gezant, de heer *van Ribeaupierre*, *niet* hier zal komen. Men verliest zich daarover in gissingen, te meer wijl de zaakgelaste, de heer *van Minciaky*, sedert de bekrachtiging der overeenkomst van Ackerman, van ambtswege niets ondernomen heeft. — De kapudan-pacha ligt bij de Dardanellen, en in Morea bepaalt zich *Ibrahim*-pacha enkel tot het verdedigen van zijne stellingen. Zijn vader, de onder-koning van Egypte, is, naar men zegt, misnoegd over de weinige ondersteuning, welke zijn zoon van de Porte heeft ontvangen, en schijnt weinig meer voor haar te willen doen.

— Volgens de jongste berigten uit den Griekschen Archipel, is de citadel van Athene bij voortduring door de Turken geblokkeerd. Niets beslissends is in de Grieksche zaken voorgevallen. De Turksche vloot heeft door werkeloosheid eenen geheelen krijgstogt verloren. De bedreigde punten zijn verschoond gebleven en Samos heeft niets geleden. De tusschenkomst van Engeland in de Grieksche aangelegenheden is in de Levant mede bekend geworden.

WEENEN, den 30. November.

Volgens berigten uit Jassi van den 20., hadden de voor eenige dagen aldaar uit Ackerman teruggekeerde commissarissen der Porte de reis naar Konstantinopel voortgezet.

ANCONA, den 18. November.

Men schrijft uit Corfu, den 10. dezer, dat *Ibrahim*-pacha, op het berigt, dat een groot aantal Grieksche troepen uit de landengte van Corinthe naar Attika was getrokken, alle Arabieren en andere Turken rondom zich had verzameld en naar de vlakten van Argolis was gerukt, zonder veel tegenstand onder weg te ontmoeten, doordien de meeste Grieksche soldaten langs de grenzen van Messenie gelegd waren, ten einde den vijand aan te vallen, indien dezelve zich weder in de vestingen Coron en Modon mogt willen werpen. De generaal *Colocotroni*, die in de omstreken van Carvathi gekampeerd lag, van den aantogt van *Ibrahim* verwittigd zijnde, zond dadelijk 300 man naar de vesting Argos, om dezelve te versterken en de komst der Turken af te wachten; doch, daar men van den eenen dag tot den anderen 1500 Mainoten ter bezetting van Attika verwachtte, oordeelden de overige generaals het meer geraden, deze troepen af te wachten, ten einde eenen slag te kunnen leveren. *Colocotroni* week, zonder den vijand uit het oog te verliezen, naar den berg Sophico, ten einde de Arabieren in de engten te lokken, waar *Churchid*-pacha van Drama vroeger met zijn geheele leger verslagen en vernield werd.

Griekenland heeft een van deszelfs ijverigste zonen verloren. *J. Gouras*, een waar vaderlander en dapper krijgsheld, is in eenen uitval van de citadel van Athene gesneuveld. Hij was met de Grieken, die zich buiten de vesting bevonden, overeengekomen, den vijand in den rug te vallen, terwijl zij in Attika bijeentrekken en den slag beginnen moesten, door den vijand van buiten aan te tasten; doch, daar zich slechts een gering aantal manschappen in de vesting bevond, deed hij twee uitvallen, om tot het voorgestelde einde versterking te ontvangen. Zijn ijver kostte hem bij den tweeden uitval het leven. *Griziotti*, die hem vervangt, is een vurig en ondernemend man en zijn gedrag is steeds onbesproken geweest. Men hoopt dat *Reschid*-pacha welras voor Athene zal zijn weggedreven. Alle krijgsmagt van Romelie en een gedeelte van die van Peloponnesus is derwaarts gerukt, als zijnde dit het belangrijkste punt van het gansche eigenlijk gezegde Griekenland geworden. *Coleti*, die den meesten invloed bij de Romelioten heeft, is over zee naar Volos vertrokken, ten einde *Caratasso* te doen besluiten, om met alle mogelijke magt naar Attika te komen; deze oude krijgsheld zal, denkt men, de voorslagen van *Coleti* wel aannemen. De kapudan-pacha, die de wijk naar de Dardanellen genomen heeft, houdt aldaar de Turksche vloot gereed, om, op het eerste teeken, onder zeil te gaan; doch *Sachturi*, die van alle bewegingen van den vijand kennis draagt, houdt de wacht in de wateren van Samos met [illegible]tien schepen, terwijl het overige gedeelte der Grieksche vloot, onder bevel van den admiraal *Calandrouzo*, zich naar Candia rigt, om de Egyptische vloot af te wachten.

MADRID, den 26. November.

De Engelsche gezant had eene ernstige nota over de Portugeesche zaken aan het Spaansche ministerie ingeleverd.

De raad der ministers heeft besloten, Engeland genoegen te geven, door alle eischen van den gezant in te willigen. Zie hier het besluit van den raad:

1°. De wapenen der Portugeesche uitgewekenen zullen aan de, tot dat einde door de regeringen afgezondene, commissarissen dadelijk teruggegeven en de kapitein-generaals in de provincien persoonlijk verantwoordelijk gesteld worden, voor de uitvoering der bevelen, welke hun ten aanzien van deze overgave zullen worden gegeven, gelijk mede van de instructien, welke men hun heeft doen toekomen, om alle aanrandingen van de zijde der Portugeesche vlugtelingen tegen te gaan. 2°. De markies *de Chaves* en de burggraaf *de Canellas* zullen onmiddelijk worden genoodzaakt Spanje te verlaten. 3°. De Portugeesche officieren zullen van hunne troepen worden afgezonderd. 4°. Eindelijk zullen de uitgewekene onder-officieren en soldaten naar binnenslands gevoerd, in kleine detachementen verdeeld, door Spaansche officieren gekommandeerd en op eenen genoegzamen afstand van elkanderen verwijderd worden.

Dit is hoofdzakelijk het antwoord, dezen morgen door den heer *Salmon* op de nota van den Engelschen gezant, den heer *Lamb*, gegeven.

— Naar het schijnt, had het ministerie, beangst over de gevolgen van den inval der Portugezen, waarvan hetzelve al het gevaar een weinig te laat inzag, den generaal *Longa* ten dringendste gelast, den inval te beletten; doch, hetzij dat deze bevelen een weinig te laat zijn aangekomen, hetzij (dat het waarschijnlijkste is) de gelofspartij de uitvoering daarvan verlamd heeft, de Portugezen hebben hun plan doorgezet, en de uitwerking der bevelen van het Spaansche gouvernement bestaat, volgens de verspreide geruchten, eeniglijk daarin, dat het 5. regement ligte infanterie, hetwelk een der vier korpsen is, die ter vervolging van de Portugezen zijn afgezonden, te Fermoselle de kolonne van den brigadier *Magese*, sterk 600 man, achterhaald, hare onderneming gestuit, haar tot den terugtogt genoodzaakt en ontwapend heeft. De voornaamste agenten van het gouvernement werpen de schuld van den vijandelijken inval alleen op de Portugezen; doch, wanneer men de geestelijkheid hoort, is de expeditie ongehinderd ten uitvoer gebragt en het regentschap, vermeld in eene proclamatie, door den markies *de Chaves* op den 29. October te Lubo afgekondigd, zou zich reeds te Braganza gevestigd hebben, en uit naam van den Koning don *Miguel den I.* handelen.

Het is overigens niet zeer te verwonderen, dat de bevelen, door het gouvernement aan den kapitein-generaal van Oud-Kastilie gegeven, met traagheid zijn ten uitvoer gebragt; want degene, wien de nakoming daarvan was opgedragen, beraamde zelf eenige dagen te voren met den generaal *Silveira* te Toro eene expeditie, welke hij later verpligt werd tegen te gaan.

Het schijnt thans bewezen, dat de wapenen, die aan de Portugesche uitgewekenen zijn ter hand gesteld, uit Biscaije en wel uit de magazijnen van het gouvernement zijn gekomen; want men zou die nergens anders kunnen vinden. Het geschut is gekomen uit de vestingen Puebba en Senabria, van waar het grootste gedeelte der Portugesche troepen is vertrokken; het kruid en lood heeft men uit Gallicie, en, wat de leeftogts-middelen aanbelangt, dezelve zijn te Toro gereed gemaakt en bijeengebragt.

Uit den inval der Portugezen blijkt, welk het vermogen is der eigenwillige regering van Koning *Ferdinand*, en de vrijheid, welke een monarch geniet, wiens wil, volgens de grondbeginselen van ons Rijk, eene wet is. Toen men Z. M., in den morgen van den 22., van den inval der Portugezen berigt gaf, sloeg hij zich, naar men verzekert, voor het hoofd en wierp zich in eenen leuningstoel met dezen uitroep: *Acabose, quieren perder me* (het is gedaan, men wil mij volstrekt in den grond helpen) en, hoezeer men niet stellig kan verklaren, dat de Koning dit werkelijk gezegd heeft, is het nogtans zeker, dat Z. M., volgens geloofwaardige brieven van het Eskuriaal, bij het vernemen van het gebeurde, tot eene soort van gevoelloosheid verviel en naderhand teekenen van het grootste misnoegen gaf en zijn voornemen openbaarde, om den minister *Colomarde* te ontslaan, wien men van alles de schuld schijnt te willen geven.

Van den 28. November.

Gisteren morgen heeft de ambassadeur van Frankrijk met Z. M. den Koning *Ferdinand* eene lange conferentie gehad, ten gevolge van welke een koerier naar Parijs is afgezonden. De Fransche ambassadeur maakte zich gereed om naar Frankrijk te vertrekken.

LONDEN, den 3. December.

De volgende statistieke opgaven zijn getrokken uit stukken, welke het parlement in de vorige zitting zijn voorgelegd geworden:

De som, welke jaarlijks tot dekking van de uitgaven moet worden

opgebragt, bedraagt 63 millioen pd. st. De interest van dezelve bedroeg het vorige jaar 3,898,377, nagenoeg het geheele inkomen van de vereenigde staten van Noord-Amerika. Meer dan de helft daarvan wordt tot delging der staatsschulden vereischt. Uit de rekeningen van het ministerie van financien ziet men dat de interessen, met inbegrip van het fonds ter uitdelging en van de pensioenen voor de officieren van de land- en zeemagt, alsmede van de kosten van beheer, op den 5. Januarij van het vorige jaar, ongeveer 36,502,422 pd. st. bedroegen, en de interessen, aan de schuldeischers van den staat te betalen, alleen 29,660,359 pd. st. beliepen. Een andere zeer gewigtige tak van uitgave is die voor den militairen stand. De geregelde armee, met de regementen in Oost-indie dienende, beloopt 112,779 man, de ongeregelde, uit niet ingelijfde militie, vrijwillige Infanterie en Yeomanrij bestaande, bedroeg in het jaar 1821 bij de 162,328 man, te zamen 275,107 man. Deze militaire magt kost den staat jaarlijks 7,579,631 pd. st. In het jaar 1792, hadden wij niet meer dan 86,807 man geregelde en ongeregelde troepen, wier onderhoud 2,775,212 pd. st. kostte. Eene dergelijke vermeerdering van uitgaaf heeft er ook in het zeewezen plaats. Het onderhoud van het zeewezen kostte in 1792, slechts 1,985,482 pd. st. en in het jaar 1826, niet minder dan 5,849,119 pd. st. Een aanmerkelijk bezwaar, dat niet zonder reden den naam draagt van »doode last" en uit pensioenen, halve soldijen enz. bestaat, bedraagt insgelijks even zoo veel, als de gezamenlijke inkomsten van menigen staat. Het getal van officieren, die vol pensioen genieten, beloopt 6173, van die op halve soldij 6009, bij de zeemagt 5528. Onder de laatste bevinden zich 200 admiraals, van welke slechts 10 in werkelijke dienst zijn, 803 kapiteins, van welke er slechts 70 zijn aangesteld, en 3689 luitenants van welke er slechts 669 in werkelijke dienst staan. Voor derzelver pensioenen, halve soldijen enz. voor de adjudanten, van de militie en landmilitie, de buitenlanders, die pensioen en halve soldij genieten, moet de staat, bij het eigenlijke militaire wezen 3,214,842, bij de zeemagt 1,593,629 pd. st. betalen; en met de pensioenen van de ambtenaren der accijnsen, tollen, rekenkamer, zegel enz. te zamen 5,392,499 pd. st. Deze staatsschuld is, in plaats van te verminderen, sedert 1822, met 13,411 pd. st. vermeerderd. Het minste van allen kost de civiele lijst voor de koninklijke familie, die, met de pensionen en vele daarmede in verband staande uitgaven, 2,000,000 pd. st. bedraagt.

PARYS, den 4. December.

In het ministeriele avondblad leest men het volgende: » Een buitengewoon koerier, die den 26. November uit Madrid vertrokken, en den 2. December te Parijs aangekomen is, schijnt depeches medegebragt te hebben, houdende dat Spanje alle genoegdoening wil verleenen wegens de onderneming van de Portugeesche uitgewekenen, en zoodanige maatregelen beramen, die, *wanneer ze uitgevoerd worden*, alle verdere aanslagen van dien aard onmogelijk zullen maken. — Een dagblad meldt, dat het Fransche gouvernement door de telegraaf berigt heeft, dat de Koning van Spanje een dekreet uitgevaardigd had, ten einde de Portugeesche uitgewekenen genoodzaakt worden 60 mijlen van de grenzen naar binnen 's lands zich te begeven."

— Men verneemt uit Lissabon, dat lord *Beresford*, vroeger opperbevelhebber van het Portugeesche leger, die aldaar onlangs uit Londen is aangekomen, zich onledig zal houden om aan dit leger eene nieuwe inrigting te geven, en hetzelve weder op zoodanigen voet te brengen, dat hetzelve weder dat ontzag en die achting inboezemt, als in den tijd toen hij opperbevelhebber was.

Van den 5. December.

Men heeft heden berigten uit Portugal van den 26. November, waaruit blijkt, dat werkelijk een aantal Portugeesche opstandelingen uit Spanje eenen inval in de provincie Tras-os-Montes gedaan, en zich van de opene steden Moguia en Chaves meester gemaakt hebben.

BRUSSEL, den 7. December.

De commissie, door den minister van binnenlandsche zaken benoemd om den den oorsprong en de oorzaken der heerschende ziekten in Vriesland, Groningen en elders na te gaan, heeft van hare bevinding rapport gedaan. Uit hetzelve blijkt, dat de ziekte zich allereerst als eene afgaande koorts heeft geopenbaard. De verschijnselen van de ziekte waren gebrek aan eetlust, bittere smaak, vuile tong, misselijkheid, brakingen, pijnlijke gewaarwording der oppersmeerbuik, hoofdpijnen enz. Die verschijnselen werden naderhand vervangen door katharale complicatie. In den loop der ziekte heeft men vele zware en gevaarlijke koortsen waargenomen.

In de provincie Groningen heeft zij het eerst de arme lieden, in Vriesland het eerst den landbouwstand aangetast.

De commissie oordeelt, dat tot de oorzaken van het ontstaan en voortduren der ziekte inzonderheid behooren: de watervloed van het vorige jaar, de groote hitte in den zomer, derzelver aanhoudendheid, den staat van den dampkring, de uitdampingen van stilstaande wateren, moddel-poelen en vuile gooten, de ophooping van dierlijke uitwerpselen, de begraving van lijken in de kerken en binnen de steden, onzindelijkheid, ophooping van zieken, behoefte, droefgeestigheid, volstrekte moedeloosheid, enz.

De minister van binnenlandsche zaken, oordeelende, dat de werking dezer verschillende oorzaken, hoezeer door de verandering van de luchtsgesteldheid verminderd, de ziekte nog eenigen tijd zou kunnen doen voortduren, heeft aan de plaatselijke besturen geschikte maatregelen voorgeschreven, om hetgeen schadelijk is weg te nemen of ten minste onnadeelig te maken. Daartoe behooren het aanwenden van middelen ter zuivering van de lucht, het reinigen der gooten, het ruimen der stilstaande wateren, en het aanbrengen van zuiver water in poelen, sloten en grachten. Wijders is er order gesteld ter wegruiming van alle bederfaanbrengende dierlijke stoffen, en stellige last gegeven om voortaan buiten de steden te begraven.

Wat den aard der ziekte betreft, kan de commissie dezelve niet als besmettelijk beschouwen, wijl zij niet van zieken op gezonden overslaat, verscheidene huisgezinnen hare verwoesting ontkomen, en een groot aantal zieken, die den kring van hare heerschappij hebben verlaten om zich elders te doen behandelen, ze niet hebben overgebragt op degenen, die hen verzorgden. Zoo het dikwijls gebeurd is, dat verscheidene leden van hetzelfde huisgezin door de ziekte zijn aangetast, moet zulks aan den invloed van dezelfde oorzaken der kwaal toegeschreven worden; doch de menigvuldige voorbeelden van de zoodanigen, die derzelver werking zijn ontweken en de ziekte aan geen hunner naastbestaanden hebben medegedeeld, staven genoegzaam, dat zij niet meer overplant dan de katharale en gastrische koortsen, die sporadisch ontstaan. Het is eene ziekte, die uit gemeenschappelijke oorzaken ontsproten is, en die bij schier alle lijders hetzelfde voorkomen heeft, vermits de eigenschap der epidemien is het aanwezen van een bijzonder merkteeken bij al hetgeen door haren invloed aangedaan wordt.

Alles doet hopen, dat voor onze ongelukkige landgenooten weldra de eindpaal dezer verwoestende ziekte daar zal wezen; want, schoon wel eens epidemien in den winter hebben blijven voortduren, kan die staat van zaken echter niet dan eene als uitzondering beschouwd worden, en het blijft waar, dat over 't algemeen de epidemische ziekten afnemen of geheel verdwijnen, als er met het jaargetij verandering van luchtsgesteldheid komt.

UTRECHT, den 7. December.

Van den 1. tot en met den 4. dezer zijn in Groningen overleden 32 personen, als 21 oude en 11 jonge.

De berigten uit Vriesland zijn over het algemeen gunstig. Uit Balk, grietenij Gaasterland, schrijft men in dato den 28. November, dat, ofschoon de ziekte en sterfte in vergelijking van de maand October jl. veel is verminderd, het aantal reeds herstelden doch weder ingestorten vrij aanmerkelijk blijft.

ARNHEM, den 9. December.

Het water is hoog in den *Rijn* aan de Paal;

Den 8. Dec. 1 El 7 Palm 0 Duim; gewassen 5 D. gevallen 0 D
Den 9. dito. 1 El 8 Palm 0 Duim; gewassen 10 D. gevallen 0 D

Heden verloste zeer voorspoedig van eene welgeschapene Dochter, de Hoog Wel Geborene Vrouwe *J. E. J. HOEVEL*, geliefde Echtgenoote van J. A. C. A. BARON VAN NISPEN, van *Zevenaar*.

ZEVENAAR, den 6. December 1826.

*** *BEKENDMAKING.*

Onder nadere approbatie van Hun Ed. Groot Achtb. Heeren Gedeputeerde Staten van *Gelderland*, zullen BURGEMEESTER en ASSESSOREN der GEMEENTE *BORKULO*, op Vrijdag den 15. December 1826, des voormiddags ten 10 ure, ten Raadhuize te *Borkulo*, in het openbaar, *voor den tijd van zes jaren*, Verpachten;

1. Het PLAATSJE, *den Scheunink* genaamd, bestaande uit een HUIS en verder GETIMMERTE, met zijn HOF, BOUW- en WEILAND.
2. Het BOUWLAND, *de hooge Koppel* genaamd.
3. Een stuk BOUWLAND, op den Haverkamp.
4. Het WEILAND, *den Scheuninksweide*; en
5. Het WEILAND, *de lage Koppel* genaamd.

Alles in de Gemeente *Borkulo* gelegen en aan dezelve toebehoorende; zullende de voorwaarden van heden af aan ter Secretarie ter visie liggen.

Borkulo, den 2. December 1826.

De Burgemeester en Secretaris van *Borkulo*,
F. W. LAMBERGH.

† † De Notaris Mr. *VAN HUGENPOTH* [illegible], residerende te *Arnhem*, zal op Dingsdag den 12. [illegible] ber 1826, en volgende dagen, des morgens [illegible] tot drie uren, ten huize van wijlen de welgeboren Jonkvrouw [illegible] *VAN WANRAY*, op *St. Jansplaats*, binnen [illegible] erfhuiswijze verkoopen, allerhande HUISRAAD [illegible] waaronder eene aanzienlijke partij KOPER en TIN, [illegible] behooren, en YZERWERK, BEDDEN [illegible] STOELEN, TAFELS, TAP[illegible] KISTEN, KASTEN en KABI[illegible] EN, PORCELEIN en GLASWERK [illegible] GEN, waaronder eene aanzienlijke DRANSG[illegible] EN, en hetgeen verder zal worden te voorschijn gebragt [illegible] Goederen zijn Maandag te voren, van negen tot drie uren [illegible] ieder te zien.

† † † COMMISSARISSEN der NEGOTIATIE, voor den STRAATWEG tusschen de G[illegible] en *DIEREN*, adverteren mits deze, dat op den [illegible] 1826, zijn UITGELOOT de ACTEN [illegible] DEEL, No. 116 en 132, aflosbaar in Januarij 1827, ten Kantore van de heeren *J. H. THOMAS en ZOON* te *Arnhem*; — voorts dat de RENTEBETALING der gezegde Negotiatie, verschenen den 1. Januarij 1827, zal plaats hebben ten zelfden Kantore, te rekenen van den 6. dier maand, des Maandags en Dingsdags van elke week, des voormiddags van 10 tot 12 uren.

§ § § AANZIENLIJKE VERKOOPING van EIKEN HAKHOUT en Opgaande BEUKEN BOOMEN, op *Warnsborn*, bij *Arnhem*, op Zaturdag den 16. December 1826, des voormiddags ten 10 ure, ten huize *Rosorum*, bij *Arnhem*.

Te ARNHEM, bij C. A. THIEME, Boekdrukker.